АВГУСТ 21 ЛУНӧ - ЭДУАРД ТИМУШЕВЛӧН ЧУЖАН ЛУНСЯНЬ 50 ВО

СІЙӦ МИЯНКӦД

Кадыс кольӧ шензьымӧн ӧдйӧ. Быттьӧ тӧрыт на бурасӧ тӧдмасим Эдикköд, а шань мортыс абу нин ловъя. Локтіс сійӧ Кулӧмдін районса «Ленин туйӧд» газетлӧн редакцияӧ 1987 вося тӧлын. Ме волі нёль воӧн водзджык да сэки уджалі ответственнӧй секретарӧн. Дерт, аддзысим эг медводдзаысь, таӧдз чолӧмасьлім нин гижысьясӧс Кулӧмдінын ли Сыктывкарын чукӧртлігъясӧн, ӧд сійӧ, кыдзи и ме, вӧлі поэтӧн.

Дас вит арӧсӧн томджык морт вӧлі зэв кыпалысьӧн, командировкаясӧ ветліс окотапырысь, урчитӧм гижӧд вайис ас кадӧ. Торйӧн нин мича артмылісны сылӧн вӧр-ва йылысь серпасъяс, ог нин сёрнит кывбуръяс йылысь. Сьӧлӧмсӧ медся ёна бурмӧдысьӧн вӧлі чужан Керчомъя сикт вевдорса саридз кодь Кадам ты, кодӧс кывбурын серпасавліс тадзи:

Радейта виччысьны сыкӧд,
Шондіыс мыччысяс кор.
Асылас кывзысям кыкӧн,
Мӧвпалӧм некод оз торк.

Тыыслӧн небыдик гыыс
Сьӧлӧмам вӧзйысьӧ мен.
Чайта ме: медмича тыыс
Кадамлысь мичсӧ оз вен.

Сыкӧд и шогсӧ ми венам,
Сыкӧд и шудаӧсь пыр.
Кадамӧй, муслунӧй менам
Тэ дорӧ кувтӧдз оз быр.

Тайӧ ты вылас петавлі и ме, вотчылі-кыйсьылі сы пӧлӧнса ягъясын да расъясын да Эдуард моз жӧ кыпавлі лолӧн. Вӧр-васӧ сьӧлӧмӧн кылӧм помысь и вӧлі коми пиыс поэтӧн, юксис аслас нимкодьлунӧн лыддьысьысьяскӧд. Кор ми сыкӧд да мукӧд поэтъяскӧд аддзысьлім кывбура рыт вылӧ чукӧртчӧм йӧзкӧд, то вӧр-васӧ, чужан мусӧ пыдди пуктӧмыс аслас висьтасьӧмын сылӧн муніс шӧр визьӧн.

Ёртасьліс сэтшӧмъяскӧд, кодъяслӧн сьӧлӧм кылӧмыс вӧлі сылӧн кодь жӧ. Отсавліс налы, суліс кӧ мог. Бур йитӧдъяс вӧліны тележурналист Александр Пивкинкӧд. Нуліс сійӧс Эжва йылӧ волігӧн вель уналаӧ. Ичӧтик Югыдтыдор греждӧ ветлӧм йылысь телефильмын петкӧдчылӧ и Эдуард - нюмбана, небыд сёрниа. Татшӧмӧн сійӧ и вӧлі йӧз водзын.

Бур ёртъяс лыдын вӧлі редакцияса фотокорреспондент, сыысь олӧмаджык морт Иван Васильевич Калистратов. Кыкнанныс чери кыйысьяс, и, дерт жӧ, прӧст здукъясӧ, торйӧн нин шойччан лунъяс бӧрын, варовитісны та йылысь. Кодлы кытысь мый шедӧма, мый вылӧ, уна-ӧ. Налӧн сёрни дорӧ сюртчылім и ми - редакцияын уджалысь айловъяс - кыйсьысьяс да вотчысьяс жӧ. Редактор гӧгӧрволіс миянӧс да сёрнинымӧс эз торклы: урчитӧмасӧ вӧчам, весиг гортын гижӧмӧн.

Юрӧ кольӧма ӧтитор, мый шуис Эдуард вӧр-ваын олӧм йылысь. Ме пӧ лыддьылі Василий Песковлысь (тайӧ Россияысь нималана журналист - **В.Л.**), мый бипур дорын пукалӧм, вӧр-валӧн мичӧн нимкодясьӧм олан кадӧ оз пыр, нэмтӧ оз содты. Сійӧ, дерт жӧ, тӧдвылас кутіс, мый вӧр-ваын олӧм кыпӧдӧ ловтӧ, зводермӧдӧ, томмӧдӧ.

Пасъя, мый районса газет бердын сійӧ воясӧ ме котыртлі районса гижысьяслысь «Эжва» литературнӧй клуб, быд тӧлысь татшӧм жӧ нима литературнӧй лист бок лэдзӧм, быд во, район пасьтаысь гижысьясӧс корлӧмӧн, найӧс велӧдӧм. Быть корлывлім юксьыны асланыс сямӧн республикаса гижысьясӧс, висьтасисны и асланым авторъяс, на лыдын и Эдуард Тимушев. Сійӧ тӧдчӧдліс: «Гижӧй сідзи, мед мортыслӧн сьӧлӧмыс вӧрзис, мед сійӧ шензис: некод на пӧ тадзсӧ эз гижлы!»

Тадзсӧ шуны сылӧн вӧлі право, сы вӧсна мый ставсӧ, мый петіс сылӧн перӧ улысь, гижис пӧсь сьӧлӧм пырыс лэдзӧмӧн, чужан кывйысь медся лӧсяланаясӧс корсьӧмӧн. Верма ӧткодявны: редакцияын ас кадӧ уджаліс бура уна поэт, но, менам видзӧдлас вылӧ, медся бур кывйӧн, кыдзи газетӧ гижӧдъяс, сідзи и кывбуръяс, лӧсьӧдіс Эдуард. Ӧні сы моз жӧ бура коми кывйӧн вӧдитчысьыс миян журналистъяс пиын абу. Меным, кыдзи редакторлы, зэв оз тырмы сійӧ. Ӧні абу ответственнӧй секретарӧй да песся ачым, эськӧ сійӧ вӧчис сылысь кывкутана уджсӧ.

Олӧмад кызвын кутӧдыс вуджӧ бать-мамсянь, а Эдуардлӧн батьмамыс вӧліны велӧдысьясӧн, сэтчӧ жӧ батьыс - поэтӧн. Кыв шутӧг, сійӧ и вӧлі примерӧн медводдза кывбуръяс тэчысьлы. Батьыс моз жӧ сӧмын сійӧ гижис басняяс. Ме ёна пыдди пукта Эдуардӧс сыысь, мый лэдзис батьыслӧн олӧмысь пасйӧдъяса да кывбуръяса книга. Тайӧ абу сӧмын батьӧс аттьӧалӧм, а поэтӧн поэтӧс пыдди пуктӧм. Меным Эдуард весиг шуліс, мый батьыслӧн басняяс сылӧн серти бурджыкӧсь. Татчӧ верма содтыны, мый батьыс, Алексей Степанович, кор ме велӧдчи Керчомъяса шӧр школаын, нуӧдіс литературнӧй кружок да велӧдіс тэчны кывбуръяс и менӧ. Пиыс кодь жӧ вӧлі зэв небыдик кывъяӧн, мича нюмаӧн, кыпыда ворсіс гудӧкӧн. Збыльысь рочьяс ногӧн: яблокыд яблонясянь ылӧ оз усь.

Кольӧм нэмлӧн шӧрсяньыс роч поэзияын медся вылӧ донъялісны Роберт Рождественскийӧс, Андрей Вознесенскийӧс, Евгений Евтушенкоӧс, а Эдуардлы медся коланаӧн вӧліны Александр Пушкин, Сергей Есенин, Николай Рубцов. Коми литературалӧн шондіӧн сійӧ шуліс Иван Куратовӧс. Поэзия да ставнас литература вылӧ видзӧдласъясным вӧліны кызвыннас ӧткодьӧсь, и тайӧ, кыв шутӧг, матыстіс миянӧс. Шулі кӧ, мый таті колӧ вӧчны тадзи, а сэті сідзи, Эдуард ӧнія том кывбуралысьяс моз эз мырдӧн син асланьыс, а воліс ӧти кывйӧ. И меным зэв дона пасйӧд, кодӧс сійӧ вӧчис меным козьналӧм аслас «Ёрта сёрни» книга вылӧ: «Василий Григорьевичлы - менам велӧдысьлы - ыджыд бурсиӧмӧн».

Эдуард ёна водз муніс миян дорысь. Менам видзӧдлас вылӧ, коми литературалы, чужан кывъя лыддьысьысьлы сійӧ эськӧ вермис вичмӧдны ёна унджык. Сӧмын на воссис, кыдзи висьтъяс да повесьтъяс гижысь. Прозаӧн гижӧмыс вӧлі джуджыд, мӧвпалана. Та йылысь позьӧ шуны «Крест» повесьт сертиыс, кӧні петкӧдлӧма мортлысь вочасӧн усьӧмсӧ.

Сійӧ вӧлі бур батьӧн да верӧсӧн. Быдтіс эз сӧмын ассьыс нывсӧ, но и гӧтыр чойыслысь писӧ. Таня помаліс нин Сыктывкарса государственнӧй университет, а Вячеслав велӧдчӧ Кулӧмдінса шӧр школаын.

Бур йитӧда вӧлі рӧдыскӧд-вужйыскӧд - Керчомъяса Тимушевъяскӧд, Пономарёвъяскӧд, Лютоевъяскӧд. Пӧся радейтіс мамсӧ, ӧтарӧ ветлӧдліс Немдінӧ, кӧні сійӧ оліс, ошкис дона мортӧс чӧскыда вердӧмысь, шань сёрниысь.

Тшӧкыда ветліс и батьыслӧн гу вылӧ, коді Нёбдінса шойна вылын. Коркӧ ветлім тшӧтш. Шуис: колӧма пӧ катӧдны гортӧ - Керчомъяӧ, йӧзад, кӧнкӧ, гажтӧмтчӧ.

Ачыс чужанінас - Керчомъя кывтыдын шойнавывса пашкыр пожӧм улын. Ми, гижысьяс, кадысь-кадӧ волывлам да сёрнитам Эдуард Алексеевичкӧд, висьталам, мый вӧчим да мый юраным водзӧ вылӧ.

Сылысь енбисӧ пыдди пуктӧмӧн, «Парма Гор» газетлӧн редакция вынсьӧдіс том гижысьяслы Эдуард Тимушев нима быд вося премия. Эжва йылын том гижысьяс эмӧсь, лоасны и водзӧ, лоӧ и пыдди пуктана гижысьлӧн нима козин.

Книгаяс кындзи Эдуардӧс казтыланторйӧн лоӧ меным вичмӧдӧм лампа. Ме пӧ вӧчӧді выльӧс, а тайӧс пӧ тэныд. Сійӧ тӧдіс, мый ме кыя жӧ йи улысь чери, пуктала кӧчьяслы капканъяс, а лампаӧй вӧлі лёкиник, лавкаӧ, лыжи кындзи, сійӧс пӧшти эз вайлыны. Лямпаыс бур на, мавті пыдӧссӧ бура йиджтӧдз сирӧн да олас на дыр, гашкӧ, менам нэм тырмас, нэм помӧдз казьтылас дона ёртӧс.

Кулӧм бӧрас, кор бӧръя туйӧ нуигӧн Эдуардӧс петкӧдісны ывла вылӧ, шуи донъялан да янсӧдчан кыв, а бӧрынджык гижи татшӧм кывбур:

Тэкӧд сёрнитлім Рӧдина йылысь,
Шулін: гажа пӧ чужан му.
Ставсӧ сьӧлӧмад пуктылін сылысь,
Весиг видз вылысь ланьтӧм ру.

Тэкӧд сёрнитлім вӧралӧм йылысь,
Шулін: шонтӧ пӧ сійӧ лов.
Лыддин таръясӧс кыдз пуяс вылысь,
Юклін би дорын нянь да сов.

Тэкӧд сёрнитлім гижӧдъяс йылысь,
Шулін: кывбур пӧ - менам борд.
Корсин рӧмъяссӧ матысь и ылысь,
Медым шоналіс коми морт.

Тэкӧд сёрнитлім радейтӧм йылысь,
Шулін: муслун пӧ - ыджыд вын.
Кушӧдз юлін тэ чибльӧгсӧ сылысь,
Быдса вӧлін тэ, эн вӧв джын.

Тэкӧд сёрнитлім дзик быдтор йылысь,
Орччӧн сулалан, ловъя пи.
Мый нин, Эдик, лунъюгыдас выльыс?
Вай жӧ Кадамад лэблам ми!

Сійӧ менлы вылӧ ловъя, сійӧ пыр мекӧд. И абу сӧмын мекӧд - сійӧ миянкӧд.

Василий ЛОДЫГИН.

Эдуард ТИМУШЕВ

ВИЧЧЫСЬӦМ

"Гӧрд дӧрӧмтӧ, Митрей,
кор нин пасьтавлан? -
Ыджыд мамӧ аслыс дзик и
шуыштіс. -
Со и гудӧкшойыд тэнӧ казытывлӧ".
Ӧтнас чайтор лӧня сэсся юыштіс.

Ӧшинь дорӧ пуксис, ывла видзӧдӧ:
"Мыйкӧ быттьӧ сьӧлӧм дорысь
чуктӧма.
Тэ ӧд эн и аддзыв медся ичӧттӧ,
Чужӧм сылы тэнсьыд быттьӧ пуктӧма.

Пӧрысьми кӧть эськӧ, пыр на ола со,
Аслам нэмын кывлі война кӧрсӧ тай.
Письмӧыд нӧ тэсянь кор нин волас-ӧ?
Ачыд сэсся корджык локтан бӧрсӧ дай?

Локтан... да сэк челядь дорад
ветлам ми,
Аддзӧдлыны тэнӧ ёна кӧсйӧны.

Ставныс важӧн удж вылӧ нин
ветлӧны,
Овны быдӧн ас дораныс вӧзйӧны.

Но ӧд кытчӧ тэтӧг гортысь муна ме,
Виччысигас эновтчыны пондам мӧй?
Война вылад йӧзыд уси уна кӧть,
Но тэ ловъя, тӧда, менам шондіӧй".

* * *

Эжва юӧй туӧма,
Быттьӧ поплӧн кынӧмыс.
Шогӧс пӧттӧдз юӧма
Тайӧ олӧм-вылӧмас.

Тулыснас и ловзьыла,
Сэки дойӧй личавлӧ.
Чужан муын овсьӧ на,
Коді збыльысь мича зэв.

Кыдз пу дорӧ кежала,
Лӧня сэні пукышта,
Пуыслы на вежала,
Коді шогӧс юкыштас.

Заравасӧ нюлышта,
Быттьӧ выльысь чужа сэк.
Аттьӧ кыдзлы шуышта
Сӧдз да юмов чужвасьыс.

Оз кӧ пуыс йӧткышт- а
Гусьӧникӧн волӧмысь.
Сывъялігтыр бӧрдышта
Кыдзлы ассьым олӧмӧс.

ПУКТЫСИГӦН

Войколалӧ видзьяс весьтын
тӧлысь,
Ыркыд руас вошис гожся вой.
Турун пуктам тесьткӧд мӧдлапӧлысь,
Швичкам-ытшкам, мудзис весиг сой.

- Шойччышт, пиук,
мудзин, кылӧ, - шуӧ,
Ачыс быттьӧ мудзӧмсӧ оз кыв.
Вӧляникысь водзӧ визьсӧ нуӧ,
Вомгорулас нузгӧ сьыланкыв.

- Эг на мудз, - ме сылы гӧлӧс сета,
Кӧть и кияс дубалісны тшук.
Недыр мысти гажа шонді петас,
Сэк и вичмас сэсся шойччан здук.

Талун, чайта, помыштам нин видзсӧ,
Эз нин уна ытшкытӧмыс коль...
Джуджыд зорӧд ыштас
асссьыс мичсӧ,
Лӧняс куртӧм бӧрын вадор ёль.

ВОРСӦ ГУДӦК

Ворсӧ гудӧк рытъявыв,
Мыла горыс.
Воча сьылӧ мича ныв
Эжва дорын.

Рытъя кыаыслӧн мич
Сьӧлӧм шӧрын.
Узьӧ мӧдлапӧвса видз
Ытшкӧм бӧрын.

Кыа быттьӧ нюлӧ тшук
Ывла вывсӧ.
Сывйыштлыны эськӧ здук
Мича нывсӧ.

Сӧмын ачымӧс ог вен:
Полӧм кыла.
Кысь нин вичмас сійӧ мен,
Мед нин сьылас.

Дерт жӧ, ворсысьыслы ныв
Кисӧ сетас.
Тӧдлытӧг дзик асъявыв
Шонді петас.

ШУД

Ворсӧм бӧрын нылӧй узьӧ,
Гашкӧ, тайӧ-й шуднас шусьӧ?
Садьмас мыйӧн, босьта киӧ,
Ог и тӧдлы - быдмас сійӧ.
Мыйӧн петас верӧс сайӧ,
Гашкӧ, внукӧс меным ваяс.
Пӧльыслань жӧ, гашкӧ, мунас,
Шогӧй сэки дзикӧдз вунас.
Мӧвпала ме нимкодьпырысь
Ичӧт мортлӧн олӧм йылысь.
Ӧні шоныд йӧлысь сійӧ
Вӧйис мича вӧтъяс пиӧ.
Со тай нёнясис да узьӧ,
Гашкӧ, тайӧ-й шуднас шусьӧ?